OPINIE

‘Nederland, schrap miljardensubsidies fossiele industrie’

De Nederlandse overheid geeft elk jaar miljarden subsidie aan het gebruik van fossiele brandstoffen. Die subsidie bedraagt €250 tot €1000 per inwoner per jaar. Het realiseren van onze klimaatdoelen wordt hierdoor serieus tegengewerkt. Nederland kan zich dit niet permitteren. Dat stellen economen en (emeritus) hoogleraren van verschillende Nederlandse universiteiten op economenplatform ESB, waarvan een verkorte versie in dit FD.

pagina 2, 30-11-2022
© Het Financieele Dagblad

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIEELE DAGBLAD

ENERGIE

Nederland, stop met fossiele miljardensubsidies

De VN-klimaattop in Egypte bracht niet de doorbraak om onze klimaatdoelen veilig te stellen. Daarom moet het kabinet snel maatregelen treffen die deze doelen weer in zicht brengen.

Al in 2015 bij het Klimaatakkoord van Parijs spraken de VN-lidstaten af de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder de 2 graden (bij voorkeur 1,5 graden). Omdat die opwarming direct wordt veroorzaakt door een toename van broeikasgassen, moeten we zo snel mogelijk stoppen met de uitstoot daarvan. Concreet betekent dit dat onze mondiale uitstoot netto nul moet zijn rond 2050. Over acht jaar, in 2030, moet de wereldwijde uitstoot zijn gehalveerd.

Ondanks de toegenomen inspanning van landen doen we nog lang niet genoeg om zelfs binnen een stijging van 2 graden te blijven. Een belangrijke reden is onze sterke afhankelijkheid van fossiele brandstoffen: die veroorzaken ongeveer twee derde van de wereldwijde emissies van broeikasgassen. Daarmee leveren zij verreweg de grootste bijdrage aan klimaatverandering. Het is daarom cruciaal dat we de inzet van fossiele brandstoffen vervangen door schone, hernieuwbare energiebronnen.

Overheden hebben daarbij een belangrijke rol, door de ontwikkeling van hernieuwbare energie te stimuleren en het gebruik van fossiele brandstoffen te ontmoedigen. Dit kan onder meer door normering en regulering (bijvoorbeeld het EU-verbod op nieuwe auto's met verbrandingsmotoren vanaf 2035) en door financiële prikkels via belastingen en subsidies.

AVERECHTSE PRIKKELS

Maar overheden geven wereldwijd financiële prikkels die averechts werken. Zo werken zij de eigen klimaatdoelen juist tegen. Overheden bieden namelijk veel meer steun aan fossiele brandstoffen dan aan schone hernieuwbare energiebronnen. Zo bedragen volgens het IMF de wereldwijde (expliciete en impliciete) subsidies op fossiele brandstoffen een gigantisch bedrag van $6000 mrd. Dat is ongeveer 7% van het mondiale bbp. De onvolledige beprijzing van broeikasgassen maakt deel uit van deze subsidies. De wereldwijde subsidies voor schone hernieuwbare energiebronnen bedragen slechts een fractie daarvan: ongeveer 0,1% van het mondiale bbp.

Nederlandse overheid geeft elk jaar miljarden subsidie aan gebruik fossiele brandstoffen

Die subsidie bedraagt €250 tot €1000 per inwoner per jaar

Het realiseren van onze klimaatdoelen wordt hierdoor serieus tegengewerkt

KORTING VOOR TATA STEEL

Ook de Nederlandse overheid verstrekt miljarden euro's aan subsidies op fossiele brandstoffen. Het gaat hier met name om belastingsubsidies, bijvoorbeeld om kortingen op de energiebelasting voor grootgebruikers (zoals Tata Steel), vrijstellingen van accijnzen (op kerosine voor vliegtuigen, en op diesel en stookolie voor de binnenvaart) en belastingvrijstellingen voor elektriciteitsopwekking (voor bijvoorbeeld kolencentrales).

Volgens cijfers van de Nederlandse overheid zelf (in een recent rapport van Oeso en IEA) subsidieerde Nederland fossiele brandstoffen in 2020 met €4,5 mrd. Dat is meer dan €250 per inwoner. Economisch onderzoeker en voormalig Europarlementariër Alman Metten (PvdA) schat deze subsidies zelfs op €17,5 mrd, oftewel €1000 per inwoner per jaar. De onvolledige beprijzing van de Nederlandse uitstoot van broeikasgassen is daar nog niet eens bij inbegrepen.

Het realiseren van onze klimaatdoelen wordt serieus tegengewerkt door deze subsidies op fossiele brandstoffen. Nederland kan zich dit niet permitteren.

Nederland zit niet alleen ver, ruim een factor 2, boven het wereldgemiddelde met de uitstoot van broeikasgassen per persoon, maar ook boven het Europees gemiddelde. Bovendien blijkt uit de meest recente raming van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat, zelfs als alle klimaatplannen van het kabinet Rutte IV volledig worden uitgevoerd, die plannen onvoldoende zijn om de beoogde vermindering van broeikasgassen in 2030 te realiseren.

Alleen met extra beleid is het doel van 55% minder uitstoot in 2030 voor Nederland nog haalbaar

Alleen met nieuwe, extra maatregelen is het Europese doel van 55% minder uitstoot van broeikasgassen in 2030 nog haalbaar. Het nationale doel van het kabinet — 60% vermindering van de Nederlandse uitstoot in 2030 — vergt uiteraard nog meer maatregelen.

Het is voor Nederland cruciaal dat wij nu onze verantwoordelijkheid nemen. Daarom moet onze regering de subsidies op fossiele brandstoffen direct stopzetten. Dat is noodzakelijk voor ons land, dat zeer kwetsbaar is voor zeespiegelstijging door de opwarming van de aarde. Maar ook en vooral om onze hele planeet leefbaar te houden voor huidige en toekomstige generaties.

Deze opiniebijdrage is opgesteld door economen en (emeritus) hoogleraren van verschillende Nederlandse universiteiten, onder wie:
Naomi Leefmans (UvA), Roel Beetsma (UvA), Pieter van Beukering (VU), Jan Boersema (Universiteit Leiden), Arnoud Boot (UvA), Wouter Botzen (VU), Robert Dur (EUR), Pieter Gautier (VU), Reyer Gerlagh (UvT), Henri de Groot (VU), Barbara Hogenboom (UvA), Patrick Huntjens (Universiteit Maastricht), Bas Jacobs (VU), Franc Klaassen (UvA), Rik Leemans (Wageningen Universiteit), Sandra Phlippen (per 2023 bijzonder hoogleraar Duurzaam bankieren RUG). Rick van der Ploeg (UvA en Universiteit Oxford), Sjak Smulders (UvT), Daan van Soest (UvT), Sweder van Wijnbergen (UvA) en Aart de Zeeuw (UvT).

Een volledige lijst van betrokkenen vindt u op fd.nl/opinie.
Een uitgebreide versie van deze bijdrage staat vandaag op ecnomenplatform ESB.

© Het Financieele Dagblad